

สารบัญ

คำนำผู้แปล	6
คำนำ	8
บทนำ	16
1 ตัวตน	
ทำไมวัยรุ่นถูกแปลกพิกลบนโลกออนไลน์	54
2 ความเป็นส่วนตัว	
ทำไมเยาวชนจึงชอบแฮร์รี่แบบตั้งคำถามสาระณะ	86
3 การเสพติด	
อะไรเป็นเหตุให้วัยรุ่นหมกมุ่นกับโซเชียลมีเดีย	118
4 อันตราย	
อาณาจักรทางเพศชุ่มอยู่ทุกหนแห่งจริงหรือ	150
5 การรีแอก	
โซเชียลมีเดียทำให้ความร้ายกาจและความโหดร้ายรุนแรงขึ้นหรือไม่	188

6 ความเหลื่อมล้ำ

โซเซียลมีเดียแก้ปัญหาการแบ่งแยกทางสังคมได้หรือไม่ 222

7 ทักษะและความรู้

เยาวชนทุกวันนี้เป็นชาวดิจิทัลโดยกำเนิดหรือไม่ 254

8 เสาหาพื้นที่สาธารณะของพวกเราเอง

284

ภาคผนวก

ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของวัยรุ่น 306

บันทึกท้ายบท 316

บรรณานุกรม 356

กิตติกรรมประกาศ 392

รู้จักผู้เขียน 398

รู้จักผู้แปล 399

คำนำผู้แปล

ในโลกที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายผ่านเทคโนโลยีอย่างทุกวันนี้ คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ขณะที่คนรุ่นหนึ่งต้องพยายามทำความเข้าใจและเรียนรู้ สิ่งแปลกใหม่อย่างโซเชียลมีเดีย คนอีกรุ่นหนึ่งกลับเติบโตมาพร้อมกับโซเชียลมีเดียและดูเหมือนจะเข้าใจเทคโนโลยีเครือข่ายเหล่านี้ได้โดยอัตโนมัติ สำหรับคนรุ่นหนึ่ง โซเชียลมีเดียอาจดูอันตรายและไม่น่าไว้วางใจ แต่สำหรับคนอีกรุ่นหนึ่ง มันอาจเป็นเพียงหนทางเดียวที่พวกเขาจะมีเสรีภาพและสังคมอย่างที่ต้องการ พูดให้ชัดเจนกว่านั้นก็คือ ในสายตาผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ปกครองผู้หวัดตก โซเชียลมีเดียอาจเป็นต้นตอของปัญหานานัปการในชีวิตวัยรุ่น ทว่าตัววัยรุ่นเองกลับไม่คิดเช่นนั้น และนั่นคือสารที่หนังสือเล่มนี้พยายามสื่อถึงผู้อ่านทุกกลุ่มทุกวัย ไม่เพียงแต่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองเท่านั้น

ทุกครั้งที่เห็นโปรไฟล์ของวัยรุ่นบนโลกออนไลน์ คุณเคยตั้งคำถามหรือไม่ว่า มีนัยแฝงเช่นไรอยู่เบื้องหลังตัวตนที่วัยรุ่นสร้างไว้ เมื่อคุณพบเห็นการเรียกร้องพื้นที่ส่วนตัวของวัยรุ่นหรือการเสนอภาพวัยรุ่นผู้ “เสพติด” โซเชียลมีเดีย คุณเคยนึกสงสัยหรือไม่ว่า แท้จริงแล้วพวกเขาต้องการอะไร ใครคือสาเหตุให้พวกเขากลายเป็นเช่นนั้น เมื่อคุณได้ยินข่าวการรังแกกันของวัยรุ่นบนโลกโซเชียล คุณเคยฉุกคิดบ้างไหมว่า นั่นคือเรื่องราวของเหยื่อกับผู้กระทำเท่านั้นจริงหรือ

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของคำถามชวนคิดจากหนังสือเล่มนี้ ซึ่งมุ่งหวังให้เราย้อนกลับมาทบทวนความเข้าใจที่มีต่อบทบาทของโซเชียลมีเดีย รวมถึงชีวิตบนโลกออนไลน์ของวัยรุ่น และตอบตัวเองให้ได้ว่าเราด่วนสรุปเกินไปหรือเปล่าที่ตราหน้าว่าโซเชียลมีเดียคือวายร้าย ซึ่งเป็นตัวการของปัญหาทั้งหลายที่วัยรุ่นเผชิญ การจำกัดเสรีภาพของวัยรุ่นในการใช้โซเชียลมีเดียใช้ทางออกที่แท้จริงของปัญหาเหล่านั้นแล้วหรือ และเราควรทำอย่างไรให้วัยรุ่นรู้เท่าทันและเรียนรู้จากโซเชียลมีเดียได้มากที่สุด

นี่คือผลงานที่ผู้เขียนทุ่มเทเวลาแปดปีตระเวนพูดคุยกับวัยรุ่นจากภูมิหลังอันหลากหลายทั่วสหรัฐอเมริกา เพื่อจะได้เข้าใจความซับซ้อนในชีวิตวัยรุ่นผู้เติบโตขึ้นในโลกที่เทคโนโลยีเป็นทั้งหนทางเชื่อมต่อกับคนรุ่นราวคราวเดียวกันและเป็นประตูโลกที่กว้างใหญ่มกกว่านั้น สำหรับผู้เขียนความท้าทายคงหนีไม่พ้นการแปลงงานวิจัยที่อัดแน่นด้วยข้อมูลให้เป็นต้นฉบับที่อ่านเข้าใจง่าย ส่วนในฐานะผู้แปล ความท้าทายอย่างหนึ่งในการแปลหนังสือเล่มนี้คือการอธิบายแนวคิดต่างๆ ด้วยภาษาที่กระชับเข้าใจง่าย และเก็บความหมายได้ครบถ้วนดุจเดียวกัน และเช่นเดียวกับที่ผู้เขียนขอผู้อ่านไว้ว่า อย่าปล่อยให้การอ้างอิงถึงเทคโนโลยีที่ตกยุคไปแล้วดึงความสนใจไปจากเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่อง ผู้แปลก็อยากขอผู้อ่านเช่นกันว่า อย่าปล่อยให้คำอธิบายแนวคิดเหล่านั้นดึงความสนใจไปจากสารแท้จริงที่ผู้เขียนต้องการสื่อถึงเรา

หนังสือเล่มนี้คงไม่เกิดขึ้น หากไม่มีบทสัมภาษณ์อย่าง “เปิดใจ” ของวัยรุ่น ดังนั้นไม่ว่าคุณจะเป็นผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ที่ห่วงใย หรือเป็นตัววัยรุ่นเอง ขอให้อ่านหนังสือเล่มนี้ อย่าง “เปิดใจ” เช่นกัน เพราะต่อเมื่อเราเปิดใจเท่านั้นจึงจะเข้าใจชีวิตวัยรุ่น ซึ่งเต็มไปด้วยเรื่องราวอันซับซ้อนสมกับชื่อหนังสือเล่มนี้

ลลิตา ผลผลา

คำนำ

เวลานั้นเป็นปี 2006 ฉันอยู่ทางตอนเหนือของรัฐแคลิฟอร์เนีย เพื่อพูดคุยกับวัยรุ่นเกี่ยวกับการใช้โซเชียลมีเดีย ฉันได้พบกับไมก์ที่นั่น เขาเป็นวัยรุ่นผิวขาววัย 15 ปีผู้โปรดปรานยูทูบ¹ เขากำลังบรรยายถึงวิดีโอเรื่อง “การทดลองสุดชั่วระหว่างไดเอ็ตโค้กกับเมนทอส” อย่างออกรสออกชาติ ก่อนหน้านั้นไม่นาน วิดีโอนี้ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เมื่อผู้ชมจำนวนมหาศาลแห่กันเข้ายูทูบเพื่อชมน้ำพุที่เกิดจากการนำลูกอมรสมินต์กับน้ำอัดลมปราศจากน้ำตาลมาผสมกัน วัยรุ่นหลายคนเริ่มผสมเมนทอสกับไดเอ็ตโค้กเข้าด้วยกันเพียงเพื่อดูว่าจะเกิดอะไรขึ้น และไมก์ก็เป็นหนึ่งในนั้น เขาดีใจจนเนื้อเต้นที่จะได้อวดวิดีโอที่เขากับเพื่อนๆ ทำขึ้นระหว่างทดลองกับอาหารต่างๆ ไป ขณะที่เขาให้ฉันดูวิดีโอยูทูบอีกหลายตัวที่ทำไว้ ไมก์อธิบายว่าโรงเรียนของเขาอนุญาตให้ยืมกล้องถ่ายวิดีโอเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย และส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำวิดีโอหรือสื่ออื่นๆ สำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานกลุ่มเพื่อแสดงความรู้ที่ได้จากห้องเรียน เขากับเพื่อนๆ จะยืมกล้องในวันศุกร์ จัดการอัดวิดีโองานที่ต้องทำเป็นการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย จากนั้นจึงใช้เวลาที่เหลือในช่วงสุดสัปดาห์ถ่ายวิดีโอที่บ้านตั้งใจยิ่งกว่า วิดีโอที่พวกเขาทำไม่ได้มีคุณภาพสูงเป็นพิเศษ และเมื่อแชร์วิดีโอเหล่านั้นต่อสาธารณชนบนยูทูบ ก็มีเพียงเพื่อนๆ เท่านั้นที่เข้ามาดู อย่างไรก็ตาม เมื่อไรก็ตามที่มีคนเข้ามาดูเพิ่ม (แม้จะเป็นเพื่อนๆ ที่โดนบังคับให้ดูก็เถอะ) พวกเขาจะรู้สึกตื่นเต้นยินดีอย่างยิ่ง

ขณะที่เราพูดคุยและหัวเราะกันระหว่างดูวิดีโอออนไลน์ของไมก์ เขาก็เงยไปอีตี่ใจหนึ่งแล้วหันมามองฉันด้วยสีหน้าเคร่งขรึม “คุณช่วยอะไรผมหน่อยได้ไหมครับ” เขาถาม “ช่วยพูดกับแม่หน่อยได้ไหม บอกแม่ที่ว่าผมไม่ได้ทำอะไรไม่ดีบนอินเทอร์เน็ต” ฉันไม่ได้ตอบในทันที เขาจึงรีบขยายความ “คือผมหมายความว่า แม่คิดว่าทุกอย่างบนโลกออนไลน์ไม่ดี และคุณก็ดูเหมือนจะเข้าใจเรื่องนี้ แถมคุณยังเป็นผู้ใหญ่ด้วย คุณช่วยพูดกับแม่ให้หน่อยได้ไหมครับ” ฉันยิ้มแล้วสัญญากับเขาว่าจะช่วย

หนังสือเล่มนี้ก็มีเป้าหมายเดียวกัน นี่คือการพยายามของฉันที่จะบรรยายและอธิบายชีวิตในโลกเครือข่ายของวัยรุ่นให้คนที่ห่วงใยพวกเขาเข้าใจ ไม่ว่าจะป่จะเป็นพ่อแม่ ครู ผู้กำหนดนโยบาย ผู้สื่อข่าว หรือบางครั้งแม่แต่วัยรุ่นด้วยตัวเอง นี่คืผลจากความพยายามซึ่งกินเวลาถึงแปดปีเพื่อสำรวจหลากหลายแง่มุมของการมีส่วนร่วมในโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีเครือข่าย (networked technology) อื่นๆ ของวัยรุ่น

เพื่อทำความเข้าใจวิถีปฏิบัติของวัยรุ่น ฉันจึงใช้เวลาระหว่างปี 2005-2012 เดินทางไปทั่วสหรัฐอเมริกา เพื่อพูดคุยและสังเกตการณ์วัยรุ่นจากรัฐต่างๆ 18 รัฐ รวมถึงชุมชนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและชาติพันธุ์อันหลากหลาย ฉันใช้เวลานับไม่ถ้วนเฝ้าสังเกตวัยรุ่นผ่านร่องรอยที่พวกเขาทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ทางเว็บไซต์โซเชียลเน็ตเวิร์ก บล็อก และโซเชียลมีเดียประเภทอื่นๆ ฉันคลุกคลีอยู่กับวัยรุ่นในพื้นที่ในโลกจริงอย่างโรงเรียน สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า โบสถ์ และร้านอาหาร ฟาสต์ฟู้ด

เพื่อศึกษาบางประเด็นให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ฉันจึงดำเนินการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) อย่างเป็นทางการกับเหล่าวัยรุ่นทั้งหมด 166 ครั้ง ในช่วงระหว่างปี 2007-2010² ฉันสัมภาษณ์วัยรุ่นที่บ้านของพวกเขา ที่โรงเรียน และในสถานที่สาธารณะหลายต่อหลายแห่ง นอกจากนั้นฉันยังพูดคุยกับพ่อแม่ ครู บรรณารักษ์ ศาสนาจารย์ ผู้ดูแลเยาวชน และคนอื่นๆ ที่ทำงานกับเยาวชนโดยตรง ฉันกลายเป็น

ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมเยาวชน ยิ่งไปกว่านั้น ภูมิหลังทางเทคนิคและประสบการณ์ที่เคยร่วมงานหรือทำงานให้บริษัทเทคโนโลยีผู้สร้างเครื่องมือโซเชียลมีเดียยังทำให้ฉันมีความรู้โดยตรงเกี่ยวกับการออกแบบโซเชียลมีเดีย ตลอดจนการนำมาใช้และการเผยแพร่สู่สาธารณชน เมื่อประกอบเข้าด้วยกัน ความเชี่ยวชาญสองด้านนี้ก็เปิดโอกาสให้ฉันได้ร่วมวงสนทนาเชิงนโยบายในวงกว้าง ได้เข้าร่วมคณะทำงานที่มุ่งเน้นเรื่องวิถึปฏิบัติของเยาวชน และยังได้ช่วยส่งเสริมอิทธิพลต่อบทสนทนาสาธารณะเกี่ยวกับเครือข่ายการเข้าถึงสังคมอีกด้วย

เมื่อฉันเริ่มเข้าใจความคลั่งไคล้และความหงุดหงิดใจของวัยรุ่น และได้เริ่มพูดคุยกับผู้คนในวงกว้าง ฉันจึงตระหนักว่าความเห็นของวัยรุ่นแทบไม่เคยมีอิทธิพลต่อบทสนทนาสาธารณะเกี่ยวกับชีวิตในโลกเครือข่ายของพวกเขาเลย มีผู้คนมากมายเหลือเกินที่พูดถึงการมีส่วนร่วมในโซเชียลมีเดียของเยาวชน แต่แทบไม่มีใครสักคนยินดีสละเวลามารับฟังวัยรุ่นเหล่านี้ เพื่อให้ได้ยินสิ่งที่พวกเขาสื่อสาร หรือเพื่อใส่ใจในสิ่งที่พวกเขาอยากพูดเกี่ยวกับชีวิตของตนทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ ฉันเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นเพื่อกล่าวถึงช่องว่างนี้ ในแต่ละบทตอน ฉันใช้ข้อคิดเห็นของวัยรุ่นที่ฉันสัมภาษณ์ ตลอดจนวัยรุ่นที่ฉันได้สังเกตการณ์หรือพบปะอย่างไม่เป็นทางการ บางครั้งฉันยังดึงเรื่องราวจากสื่อหรือเสนอมุมมองของผู้ใหญ่เพื่อให้บริบทเพิ่มเติมและยกตัวอย่างประกอบอีกด้วย

ฉันเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อสะท้อนประสบการณ์และมุมมองของวัยรุ่นที่ฉันได้พบเจอ ข้อคิดเห็นของพวกเขาที่มีอิทธิพลต่อหนังสือเล่มนี้เช่นเดียวกับที่เรื่องราวของพวกเขาที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจของฉันเกี่ยวกับบทบาทที่โซเชียลมีเดียมีต่อชีวิตวัยรุ่น ฉันหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะให้ความกระจ่างเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติอันซับซ้อนและน่าทึ่งของเยาวชนอเมริกันในปัจจุบันกับความพยายามค้นหาตนเองในโลกเครือข่าย

ขณะที่คุณอ่านหนังสือเล่มนี้ ฉันหวังว่าคุณจะละวางข้อสันนิษฐานที่เคยมีต่อเยาวชนทั้งหลายไว้ชั่วคราว เพื่อพยายามเข้าใจการเข้าถึงคม

ของเหล่าวัยรุ่น โดยรวมแล้วพวกเด็กๆ ไม่มีปัญหาอะไรหรอก แต่พวกเขาต้องการให้ผู้คนเข้าใจ หนังสือเล่มนี้คือความพยายามของฉันที่จะทำเช่นนั้นให้สำเร็จ

แด่ปีเตอร์ ไลแมน (1940-2007) ผู้ยอมเสี่ยงกับฉัน
และช่วยให้ฉันยืนหยัดได้อย่างมั่นคง

It's Complicated

the social lives of networked teens

•

by
danah boyd

เข้าใจโลกใหม่ของวัยรุ่นยุคอินเทอร์เน็ต

แปลโดย

ลลิตา ผลผลา

ທນຳ

คำวันหนึ่งเมื่อเดือนกันยายน 2010 ฉันอยู่บนอัฒจันทร์ระหว่างการแข่งขันอเมริกันฟุตบอลระดับมัธยมปลายในเมืองแนชวิลล์ รัฐเทนเนสซี ในใจรู้สึกคุ้นกับเหตุการณ์ตรงหน้าเหลือเกิน ในฐานะสมาชิกวงโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมปลายในช่วงกลางทศวรรษ 1990 ฉันเคยใช้ช่วงเวลาค่ำคืนวันศุกร์อยู่ตามอัฒจันทร์ทั่วเพนซิลเวเนียตอนกลางมานับครั้งไม่ถ้วน ขณะแสร้งทำเป็นเชียร์ทีมอเมริกันฟุตบอลของโรงเรียนเพื่อจะได้ขลุกอยู่กับเพื่อนๆ เหตุการณ์ที่โรงเรียนแห่งนั้นในแนชวิลล์เมื่อปี 2010 มีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายในช่วงที่ฉันเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลายเมื่อเกือบสองทศวรรษก่อนหน้านั้น เป็นคำคืนตามแบบฉบับอเมริกันที่เพียงได้เห็นฉันก็เข้าใจ ฉันอดยิ้มกับความย้อนแย้งนี้ไม่ได้ เมื่อคำนึงว่าฉันมาแนชวิลล์เพื่อพูดคุยกับวัยรุ่นว่าเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงชีวิตพวกเขาไปอย่างไรบ้าง ขณะนั่งอยู่บนอัฒจันทร์ ฉันนึกในใจว่า ยิ่งสิ่งต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไร ทุกอย่างกลับยิ่งดูเหมือนเดิมมากขึ้นเท่านั้น

ฉันนึกถึงตอนคุยกับวัยรุ่นชื่อสแตนซึ่งฉันได้พบในโอไอวาเมื่อสามปีก่อน เขาบอกให้ฉันเลิกมองหาความแตกต่างเสีย “แล้วคุณจะ

ประหลาดใจว่าอะไรๆ แทบไม่เปลี่ยนไปเลย ผมว่าเรื่องดราม่าส่วนใหญ่
ยังเหมือนเดิม ก็แค่รูปแบบแตกต่างกันนิดหน่อย จริงๆ แล้วก็แค่เปลี่ยน
พอนต์กับสีพื้นหลังเท่านั้น” เขาเปรียบเทียบเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อเตือนให้
ฉันไม่ลืมว่า เทคโนโลยีไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรที่สำคัญเลย

กลับมาที่แนชวิลล์กันอีกที เชียร์ลีดเดอร์กรี๊ดร้องว่า “ด้านไว้!”
พลางโบกฟูลีส์สันสดใสไปมา ขณะที่เด็กผู้ชายในชุดทักซิโด้และเด็กผู้หญิง
ในชุดกระโปรงทางการยืนเรียงแถวตามแนวลู่วิ่งรอบสนามฟุตบอล เป็น
สัญญาณว่าช่วงพักครึ่งกำลังใกล้เข้ามา นี่คือการแข่งขันเนื่องในวันคืนสู่
เหย้า และในช่วงพักครึ่ง ขบวนแห่ราชาราชินีแห่งงานคืนสู่เหย้าซึ่งแต่งกาย
อย่างเป็นทางการจะเดินพาเหรดเข้ามาในสนามเพื่อแนะนำตัวต่อผู้ชม
ก่อนที่โฆษกจะประกาศว่าใครคือราชาและราชินี สมาชิกในขบวนประกอบ
ด้วยเด็กผู้หญิงแปดคนกับเด็กผู้ชายแปดคน ในจำนวนนี้ครึ่งหนึ่งเป็นคน
ผิวขาว อีกครึ่งเป็นคนผิวดำ ฉันครุ่นคิดว่ายังขาดตัวแทนชาวเอเชียหรือ
ลาตินอเมริกันในเมืองที่ลักษณะทางประชากรศาสตร์กำลังเปลี่ยนแปลงไป
โฆษกแนะนำสมาชิกแต่ละคนต่อผู้ชม โดยเน้นเรื่องกิจกรรมนอกหลักสูตร
การไปโบสถ์ในท้องถิ่น และความใฝ่ฝันในอนาคตของพวกเขาเป็นหลัก

ในเวลาเดียวกัน นักเรียนส่วนใหญ่ที่นั่งอยู่บนอัฒจันทร์แต่งกาย
ด้วยเสื้อผ้าสีประจำโรงเรียน มีอยู่ไม่น้อยถึงกับทาหน้าทาดตาเพื่อเชียร์
ทีมของตน ทว่าพวกเขาแทบไม่ได้สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในสนามแม้แต่หน่อย
นอกจากชั่วขณะสั้นๆ ที่พวกเขาเงิบเสียงลงระหว่างแนะนำสมาชิกขบวน
พาเหรดแล้ว ส่วนใหญ่พวกเขาจะหันหน้ามาพูดคุยกัน เพลิดเพลินไปกับ
โอกาสอันน้อยนิดที่จะได้ใช้เวลานอกกรอบกำหนดการต่างๆ กับเพื่อน
รุ่นราวคราวเดียวกัน

เช่นเดียวกับในหลายๆ โรงเรียนที่ฉันได้ไปเยือนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา
มิตรภาพที่โรงเรียนแห่งนี้ในแนชวิลล์ส่วนใหญ่แบ่งแยกตามเชื้อชาติ
เพศสภาพ เพศวิถี และระดับชั้นเรียน เรามองเห็นเครือข่ายเหล่านี้ได้ทันที
เมื่อดูจากผู้ที่พวกเขาพูดคุยหรือนั่งด้วย โดยทั่วไปแล้ว นักเรียนจะแยกไป

หนึ่งในเขตของตัวเองทางด้านข้างอัมฉันท์ ขณะที่พวกพ่อแม่และแฟน ๆ ที่ “จริงจัง” กว่านั้นอยู่ตรงกลาง นักเรียนส่วนใหญ่บนอัมฉันท์เป็นคนผิวขาว ซึ่งจัดแบ่งตามระดับชั้นเรียน กล่าวคือ นักเรียนชั้นโตกว่านั้นใกล้เคียงนามที่สุด ส่วนนักเรียนชั้นเด็กกว่านั้นถัดไปทางด้านหลัง นักเรียนหญิงแทบไม่นั่งกับนักเรียนชายตามลำพัง แต่เมื่อไรที่นั่งด้วยกันเป็นต้องกุมมือกัน วิทยาลัยที่รวมกลุ่มอยู่ด้านล่างหรือทางขวาของอัมฉันท์เป็นตัวแทนของนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งในโรงเรียน พวกที่เดินเตร่อยู่ข้างล่างส่วนใหญ่เป็นคนผิวดำ ตรงข้ามกับนักเรียนบนอัมฉันท์ นอกจากสมาชิกขบวนการพายุแล้ว มีเพียงกลุ่มเดียวที่มีนักเรียนหลายเชื้อชาติปะปนกัน โดยสังเกตได้จากการแต่งกาย “อย่างมีศิลปะ” ไม่ว่าจะเป็นผมที่ย้อมสีสนุสไล รอยเจาะตามร่างกาย หรือเสื้อผ้าชุดดำที่ฉันจำได้ว่าเคยเห็นบนชั้นของฮ็อตท็อปปีก เครื่องร้านค้าปลีกในศูนย์การค้ายอดนิยมซึ่งผลิตสินค้าบ่อนกลุ่มกอช ฟังก์ และกลุ่มวัฒนธรรมย่อยอื่นๆ

มีเพียงสองอย่างที่ยืนยันได้ว่านี่ไม่ใช่ปี 1994 นั่นคือแฟชั่นกับโทรศัพท์มือถือ สิ่งที่ไม่ให้เห็นอีกต่อไปคือผมม้า ผมตัด และทรงผมใส่เจลหรือดีดสเปร์ยหนาเตอะ ซึ่งล้วนได้แรงบันดาลใจมาจากทศวรรษ 1980 และนิยมอย่างมากสมัยฉันอยู่ชั้นมัธยมปลายในช่วงกลางทศวรรษ 1990 อีกสิ่งหนึ่งที่ต่างไปจากปี 1994 คือ เวลาที่มีโทรศัพท์มือถือปรากฏอยู่ทุกหนแห่ง เท่าที่เห็น วิทยาลัยทุกคนที่มาชมเกมการแข่งขันวันนั้นในแนวซิลลี่มีโทรศัพท์มือถือเครื่อง ไอโฟน แบล็กเบอร์รี่ และสมาร์ตโฟนชั้นสูงแบรนด์อื่นๆ คุณจะได้รับความนิยมเป็นพิเศษในโรงเรียนชนชั้นกลางระดับสูงแห่งนี้ ไม่น่าแปลกใจที่โทรศัพท์ที่นักเรียนผิวขาวมักพกพกกว่าหรือมาจากแบรนด์ชั้นสูงกว่าโทรศัพท์ที่นักเรียนผิวดำถืออยู่

โทรศัพท์มือถือที่ปรากฏให้เห็นอย่างทั่วถึงบนอัมฉันท์ไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจถึงเพียงนั้น เพราะในปี 2010 นักเรียนชั้นมัธยมปลายในสหรัฐ มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ก็มีโทรศัพท์มือถือใช้กันแล้ว¹ สิ่งที่น่าประหลาดใจ (อย่างน้อยก็สำหรับผู้ใหญ่ส่วนมาก) คือการที่วิทยาลัย

เหล่านี้แทบไม่ได้ใช้โทรศัพท์มือถือในฐานะโทรศัพท์จริงๆ ต่างหาก วัยรุ่นที่ฉันสังเกตการณ์อยู่ไม่ได้โทรศัพท์หาใคร เพียงคว้าโทรศัพท์ออกมาถ่ายภาพพราซาและราชินีแห่งงานคืนสู่เหย้า ส่วนอีกหลายต่อหลายคนกำลังส่งข้อความมือเป็นระวิงขณะพยายามหากันและกันให้เจอกกลางฝูงชนทันทีที่พวกเขาหากันเจอก็มักจะหยุดส่งข้อความ นานๆ ครั้งเมื่อโทรศัพท์ดังขึ้น ปฏิกริยาทั่วไปคือคำว่า “แม่!” หรือ “พ่อ!” ที่วัยรุ่นเอยด้วยน้ำเสียงสุดแสนรำคาญขณะรับสาย บ่งบอกให้รู้ว่าพ่อแม่โทรศัพท์มาติดตามความเรียบร้อย ซึ่งดูจากปฏิกริยาของวัยรุ่นแล้วเห็นได้ชัดว่าเป็นการขัดจังหวะที่ไม่พึงประสงค์เอาเสียเลย และแม้วัยรุ่นจำนวนมากจะส่งข้อความคุยกันอยู่เนืองนิตย์ แต่กลับแทบไม่ได้จดจ่ออยู่กับอุปกรณ์ของตนสักเท่าไร เวลาพวกเขาจ้องมองโทรศัพท์จริงๆ มักเป็นตอนที่ชวนคนข้างๆ ให้อ่านหรือดูอะไรสักอย่างด้วยกัน

ผู้ปกครองบนอินเทอร์เน็ตสนใจอุปกรณ์ของตนมากกว่าลิบลับ พวกเขาใช้สมาร์ทโฟนใช้กันอย่างทั่วถึงยิ่งกว่าลูกๆ เสียอีก และอุปกรณ์เหล่านั้นก็จับความสนใจได้อยู่หมัด ฉันไม่รู้ว่าพวกเขากำลังเช็คอีเมลหรือดูอย่างอื่นควบคู่ไปกับเกมฟุตบอลตรงหน้า อาจเพราะเบื่อหน่ายหรือไม่ก็ถูกเบี่ยงเบนความสนใจ อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่จำนวนมากกำลังจ้องมองอุปกรณ์ของตนอย่างแน่วแน่ ชนิดที่แทบไม่เงยหน้าขึ้นมาเมื่อมีฝ่ายใดทำแต้มทัชดาวันด้วยซ้ำ และที่ต่างจากวัยรุ่นคือ พวกเขาไม่ได้ชวนใครดูด้วยกันหรือใช้โทรศัพท์ถ่ายภาพในงานแต่อย่างใด

แม้ผู้ปกครองจำนวนมากที่ฉันเคยเจอจะโอตครวญว่าลูกๆ หมกมุ่นอยู่กับโทรศัพท์ แต่วัยรุ่นในแนวซิวลิสต์กลับทำราวกับว่าโทรศัพท์ของตนเป็นเพียงกล่องถ่ายรูปผนวกอุปกรณ์ติดต่อประสานงานชั้นเลิศสาเหตุที่นั่นชัดเจนอย่างยิ่ง เพราะพวกเขามีเพื่อนๆ อยู่ด้วยกันตรงนั้น จึงไม่ต้องการอะไรอีก

ฉันมาแนวซิวลิสต์เพื่อทำความเข้าใจให้ดีขึ้นว่า โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอื่นๆ เปลี่ยนแปลงชีวิตวัยรุ่นไปอย่างไรบ้าง ฉันทิ้งกับเทคโนโลยี

การสื่อสารและสารสนเทศใหม่ๆ ที่เริ่มปรากฏขึ้นตั้งแต่ฉันอยู่ชั้นมัธยมปลาย ฉันเองก็ใช้ชีวิตวัยรุ่นไปกับโลกออนไลน์เช่นกัน และเป็นวัยรุ่นยุคแรกๆ ที่ได้ทำแบบนั้นเสียด้วย แต่นั่นเป็นอีกยุคสมัยหนึ่ง เพื่อนๆ ฉันในช่วงต้นทศวรรษ 1990 แทบไม่มีสักคนที่สนใจคอมพิวเตอร์ และสาเหตุที่ฉันสนใจอินเทอร์เน็ตก็เกี่ยวข้องกับความไม่พึงพอใจในชุมชนที่ฉันอาศัยอยู่ อินเทอร์เน็ตทำให้ฉันได้รู้จักโลกใบใหญ่ขึ้น โลกของคนที่มีความสนใจเพี้ยนๆ เหมือนฉันและพร้อมจะถกเรื่องเหล่านั้นกันตลอดเวลาไม่ว่าเช้าหรือค่ำ ฉันเติบโตขึ้นในยุคที่การท่องโลกออนไลน์หรือ “โลกของการเชื่อมต่อ” คือกลไกหลักหนี และฉันก็อยากหลีกเลี่ยงหนีหายไปจะขาด

วัยรุ่นที่ฉันเจอติดอกติดใจไซไซเซียลมีเดียยอดนิยมอย่างเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ หรือเทคโนโลยีการสื่อสารเคลื่อนที่อย่างแอปพลิเคชันต่างๆ และการส่งข้อความคุยกัน ด้วยเหตุผลที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง ขณะที่ฉันและกลุ่มผู้พร้อมเปิดรับนวัตกรรมใหม่ (early adopter) ที่รับเอาเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้เลือกที่จะหลีกเลี่ยงชุมชนที่เราอาศัยอยู่แล้วหันไปขลุกอยู่ในห้องแชตหรือกระดานข่าว วัยรุ่นส่วนใหญ่ในปัจจุบันกลับหันหน้าเข้าสู่โลกออนไลน์เพื่อสานสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชนเดียวกัน การเข้าร่วมกับโลกออนไลน์ของพวกเขาไม่ใช่เรื่องพิลึก แต่เป็นเรื่องธรรมดาสามัญโดยแท้ หรือกระทั่งเป็นเรื่องที่คาดการณืได้ด้วยซ้ำ

วันรุ่งขึ้นหลังจากการแข่งขันอเมริกันฟุตบอลในแนชวิลล์ ฉันสัมภาษณ์เด็กผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งได้เข้าชมการแข่งขันในวันคืนสู่เหย้าด้วยเรานั่งลงแล้วเปิดหน้าเพจเฟซบุ๊กของเธอดูอย่างละเอียด เธอให้ฉันดูภาพถ่ายหลายภาพจากคืนก่อนหน้านั้น เธอไม่ได้นึกถึงเฟซบุ๊กระหว่างการแข่งขัน แต่ทันทีที่กลับถึงบ้าน เธอก็อัปโหลดภาพถ่าย แท็กเพื่อนๆ และเริ่มคอมเมนต์ภาพถ่ายของคนอื่นๆ สเตตัสที่ฉันเห็นในหน้าเพจของเธอเต็มไปด้วยข้อความอ้างอิงถึงบทสนทนาระหว่างการแข่งขัน เธอใช้เฟซบุ๊กยึดเวลาแห่งความสุขจากการสานสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นระหว่างการแข่งขัน และแม้ว่าในทางกายภาพเธอจะไม่อาจขลุกอยู่กับเพื่อนๆ หลัง

การแข่งขันสิ้นสุดลง แต่เธอยังสามารถใช้เฟซบุ๊กเพื่อเชื่อมโยงกับเพื่อนๆ ต่อได้แม้จะไม่มีใครอยู่บนอัญจันทร์แล้วก็ตาม

โซเชี่ยลมีเดียมีบทบาทสำคัญยิ่งในชีวิตของวัยรุ่นที่เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่าย แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไป แต่โดยรวมแล้วก็ยังเปิดพื้นที่ให้วัยรุ่นได้คลุกคลีและสานสัมพันธ์กับเพื่อนๆ บางครั้งปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อกลางของวัยรุ่นก็ช่วยเติมเต็มหรือช่วยเสริมการเผชิญหน้ากัน ตรงๆ เมื่อปี 2006 ตอนที่มายสเปซ (MySpace) ได้รับความนิยมสุดขีด สกายเลอร์วัย 18 ปีบอกผู้เป็นแม่ว่า การใช้มายสเปซจำเป็นต่อการเข้าถึงสังคมของเธออย่างยิ่งยวด เธออธิบายว่า “ถ้าไม่ใช้มายสเปซก็ไม่มีตัวตน” ความหมายของสกายเลอร์คือ การยอมรับทางสังคมขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะพบปะสังสรรค์กับคนรุ่นราวคราวเดียวกันในสถานที่ “เก๋ๆ” นั่นเอง วัยรุ่นแต่ละกลุ่มต่างมีพื้นที่ที่พวกเขาตัดสินใจแตกต่างกันไปในอดีตพื้นที่เช่นนี้คือศูนย์การค้า แต่สำหรับเยาวชนที่กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ เว็บไซต์โซเชี่ยลเน็ตเวิร์กอย่างเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และอินสตาแกรม ต่างหากคือสถานที่เก๋ๆ เหล่านั้น เมื่อถึงเวลาที่หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ วัยรุ่นยุคต่อไปคงใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือชุดใหม่กันแล้ว ส่งผลให้เว็บไซต์โซเชี่ยลเน็ตเวิร์กตกยุคไปอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง แม้พื้นที่จะเปลี่ยนแปลงไป ทว่าหลักการที่เป็นตัวจัดตั้งขึ้นมานั้นยังคงเดิม

แม้วัยรุ่นจำนวนหนึ่งจะยังรวมตัวกันตามศูนย์การค้าและสนามแข่งขันฟุตบอล แต่การริเริ่มนำโซเชี่ยลมีเดียมาใช้ก็เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ไปอย่างแท้จริง มันทำให้เยาวชนสร้างพื้นที่เก๋ๆ ได้โดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปไหนในเชิงกายภาพ อีกทั้งปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมหลากหลายประการก็ทำให้โซเชี่ยลมีเดียกลายเป็นพื้นที่สาธารณะสำคัญที่วัยรุ่นมาชุมนุมและพบปะสังสรรค์กับคนรุ่นราวคราวเดียวกันในวงกว้างแบบไม่เป็นการ วัยรุ่นต่างมองหาที่ทางของตนเองเพื่อเรียนรู้และเข้าใจโลกนอกขอบเขตห้องนอน และโซเชี่ยลมีเดียก็เปิดโอกาสให้พวกเขามีส่วนร่วมและช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งที่ฉันเรียกว่า *เครือข่ายพื้นที่สาธารณะ (networked public)* ขึ้นมา

ในหนังสือเล่มนี้ ฉันรวบรวมข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโซเซียลมีเดียกลายเป็นหัวใจสำคัญในชีวิตวัยรุ่นอเมริกันจำนวนมากมาได้อย่างไรและเพราะเหตุใด รวมถึงพวกเขาท่องไปในเครือข่ายพื้นที่สาธารณะที่สร้างขึ้นผ่านเทคโนโลยีเหล่านั้นอย่างไรบ้าง² นอกจากนี้ฉันยังบรรยาย (และทำลาย) ความหวังชีวิตของผู้ใหญ่ชาวอเมริกันจำนวนมากต่อการมีส่วนร่วมในโซเซียลมีเดียของวัยรุ่น ฉันยกตัวอย่างวิถีปฏิบัติและอุปนิสัยของวัยรุ่นตลอดจนปัญหาตึงเครียดระหว่างวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ เพื่อให้ความเข้าใจเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับชีวิตในโลกเครือข่ายของเยาวชนในปัจจุบัน

โซเซียลมีเดียคืออะไร

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โซเซียลมีเดียมีวิวัฒนาการจากเทคโนโลยีที่ยุงเหยิงและมีคนเพียงหยิบมือที่เข้าใจ สู่ชุดเว็บไซต์และบริการอันเป็นหัวใจของวัฒนธรรมสมัยใหม่ วัยรุ่นหันมาใช้บริการยอดนิยมมากมายหลากหลายเพื่อเข้าสังคม ชุบชีพินินทา แชรซ์ข้อมูล และสังสรรค์กับคนอื่น แม้หนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึงเทคโนโลยีเครือข่ายอันหลากหลาย ซึ่งรวมถึงอินเทอร์เน็ตในกรณีที่ถูกกว้างๆ และในกรณีที่ระบุชี้ชัดลงไปก็หมายรวมถึงบริการบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่อย่างการส่งข้อความ แต่เนื้อหาส่วนใหญ่เน้นเกี่ยวข้องกับชุดบริการที่เรียกว่าโซเซียลมีเดีย ฉันใช้คำว่า *โซเซียลมีเดีย* เพื่ออ้างถึงเว็บไซต์และบริการที่เกิดขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 2000 ซึ่งรวมถึงเว็บไซต์โซเซียลเน็ตเวิร์ก เว็บไซต์สำหรับแชร์วิดีโอ แพลตฟอร์มสำหรับสร้างบล็อกและไม่โครบล็อก ตลอดจนเครื่องมือที่เกี่ยวข้องซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสร้างและแชร์เนื้อหาของตนได้ นอกจากนี้อ้างอิงถึงเครื่องมือและแพลตฟอร์มสำหรับสื่อสารหลายอย่างแล้ว โซเซียลมีเดียยังสื่อถึงกรอบความคิดทางวัฒนธรรมที่ปรากฏขึ้นในช่วงกลางทศวรรษ 2000 ในฐานะส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ทางเทคนิคและธุรกิจที่เรียกกันว่า “เว็บ 2.0”³ อีกด้วย

บริการที่รู้จักกันในนามโซเซียลมีเดียนี้ไม่ใช่เครื่องมือแรกและ

เครื่องมือเดียวที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอันสำคัญยิ่ง หรือทำให้วัยรุ่นสามารถติดต่อสื่อสารและเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนออนไลน์ที่มีความหมาย วัยรุ่นยังคงใช้อีเมล การส่งข้อความออนไลน์ (instant messaging) และกระดานสนทนาออนไลน์ แม้เครื่องมือเหล่านี้จะได้รับความนิยมน้อยลงก็ตาม ทว่าในฐานะปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม โซเชียลมีเดียได้แปลงโฉมระบบนิเวศของสารสนเทศและการสื่อสารไปเสียแล้ว

ในช่วงทศวรรษ 1980 และ 1990 ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรุ่นแรกๆ ใช้บริการอย่างอีเมลและการส่งข้อความออนไลน์คุยกับคนรู้จัก พวกเขาหันไปใช้บริการพูดคุยกับสาธารณชนอย่างแชตรูมและกระดานข่าวเมื่อต้องการสานสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า แม้คนจำนวนมากที่เข้าร่วมชุมชนออนไลน์ในยุคแรกเริ่มจะกลายเป็นเพื่อนกับคนที่ได้เจอบนโลกออนไลน์ ทว่ากลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยุคแรกๆ ส่วนใหญ่ก้าวเข้ามาในพื้นที่เหล่านี้โดยไม่รู้จักรคนอื่นๆ มาก่อน ชุมชนออนไลน์จัดตั้งขึ้นตามหัวข้อสนทนา โดยมีพื้นที่แยกกันเป็นเอกเทศสำหรับผู้สนใจถกเรื่องการเมืองในตะวันออกกลาง รับคำแนะนำด้านสุขภาพ หรือหาคำตอบว่าภาษาโปรแกรมสารพัดรูปแบบนั้นทำงานอย่างไร

นับแต่ราวปี 2003 ความนิยมในการสร้างบล็อกที่เพิ่มสูงขึ้นและการถือกำเนิดของเว็บไซต์โซเชียลเน็ตเวิร์กได้ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ที่จัดแบ่งตามหัวข้อไปจากเดิม แม้ว่าบริการสร้างบล็อกที่พบเห็นได้มากที่สุดจะช่วยให้ผู้คนสานสัมพันธ์บนพื้นฐานความสนใจร่วมกัน แต่บล็อกเกอร์ส่วนใหญ่ก็เขียนให้คนรู้จักอ่าน ขณะเดียวกันก็อ่านบล็อกของคนรู้จัก⁴ เมื่อเว็บไซต์โซเชียลเน็ตเวิร์กยุคแรกๆ อย่างเฟรนด์สเตอร์ (Friendster) และมายสเปซเปิดตัว เว็บเหล่านี้ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้ใช้งานได้พบกับคนหน้าใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนของเพื่อนซึ่งอาจมีความสนใจ รสนิยม หรือความคลั่งไคล้ในสิ่งเดียวกัน เฟรนด์สเตอร์นั้นออกแบบมาเพื่อเป็นบริการจับคู่โดยเฉพาะ พูดอีกนัยหนึ่งคือ เว็บไซต์โซเชียลเน็ตเวิร์กหรือ

เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นออกแบบมาเพื่อ สร้าง เครือข่ายในสังคมนั่นเอง ทว่าสาเหตุที่ทำให้บริการเหล่านี้ได้รับความนิยมเกินคาดอย่างที่เห็นเป็น เพราะบริการเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มให้ผู้คนได้สานสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง ผู้ใช้บริการรุ่นแรกๆ ไม่ได้พุ่งความสนใจไปที่เพื่อนของเพื่อนซึ่งอาจพบกันผ่านเว็บไซต์ดังกล่าว แต่กลับมุ่งคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนของตนเท่านั้น คำขวัญของมายสเปซในช่วงที่ได้รับความนิยมถึงขีดสุดคือ “ที่พบปะของเพื่อนฝูง” และสำหรับผู้ใช้จำนวนมาก เว็บไซต์นี้ก็ทำหน้าที่เช่นนั้นได้ไม่ผิดเพี้ยน

เว็บไซต์โซเซียลเน็ตเวิร์กเปลี่ยนแปลงสาระของชุมชนออนไลน์ไปจากเดิม ขณะที่เครื่องมือสร้างชุมชนออนไลน์ยุคแรกๆ อย่างยูสเน็ต (Usenet) และกระดานข่าวจัดตั้งขึ้นตามความสนใจ แม้ว่าผู้คนจะใช้ติดต่อกับเพื่อนฝูงด้วยก็ตาม แต่บล็อกนั้นจัดตั้งขึ้นตามเรื่องราวของปัจเจกบุคคลเป็นหลัก คล้ายคลึงกับโฮมเพจนั่นเอง โดยอาศัยลิงก์ต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้คนให้ความสำคัญได้ทั้งเพื่อนฝูงและผู้มีความสนใจร่วมกัน ขณะที่เว็บไซต์โซเซียลเน็ตเวิร์กลดความสำคัญของความสนใจลง และใช้มิตรภาพเป็นเกณฑ์ในการจัดตั้งชุมชนขึ้นมา

เหล่าผู้เปิดรับนวัตกรรมใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าสังคมกับผู้อื่นมาแต่ไหนแต่ไร แต่ในวัฒนธรรมกระแสหลัก การเข้าร่วมในชุมชนออนไลน์มักถูกมองว่าเป็นวิถีปฏิบัติในวงแคบของพวกคนแก่เรียนและกลุ่มคนนอกสังคมทั้งหลาย จนล่วงมาถึงกลางทศวรรษ 2000 เมื่อการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตกลายเป็นเรื่องธรรมดาและโซเซียลมีเดียก้าวขึ้นมามีบทบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งมายสเปซ เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ การแชร์ข้อมูลและสานสัมพันธ์กับเพื่อนๆ บนโลกออนไลน์ก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนจำนวนมาก โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ในช่วงเวลาดังกล่าว ด้วยเหตุนี้เอง แทนที่จะถูกมองว่าเป็นวิถีปฏิบัติของวัฒนธรรมย่อย มาบัดนี้ การมีส่วนร่วมในโซเซียลมีเดียจึงกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไป

แม้ว่าวัยรุ่นจะเคยใช้เครื่องมือมากมายนับไม่ถ้วนสื่อสารกัน ทว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในโซเชียลมีเดียอย่างแพร่หลายนั้นไม่เคยปรากฏมาก่อน วัยรุ่นที่ใช้เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม หรือทัมเบลอร์ (Tumblr) ในปี 2013 ไม่ถูกมองว่าเป็นคนพรีลัก เช่นเดียวกับผู้ใช้ซังกา (Xanga) ไลฟ์เจอร์นัล (LiveJournal) หรือมายสเปซในช่วงต้นถึงกลางทศวรรษ 2000 เครื่องมือโซเชียลมีเดียที่โด่งดังที่สุดไม่ได้ถูกมองอย่างดูหมิ่นในยามที่ได้รับความนิยมถึงขีดสุด และการมีส่วนร่วมในสื่อโซเชียลมีเดียหาได้เป็นเรื่องบังชี้ว่าคนผู้นั้นมีแนวโน้มที่จะเข้าสังคมไม่ได้ ก็อย่างที่ฉันบรรยายไว้ตลอดทั้งเล่มนี้ว่า ความจริงแล้วการข้องเกี่ยวกับโซเชียลมีเดียเป็นเพียงส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ทำนองเดียวกับการดูโทรทัศน์หรือใช้โทรศัพท์นั่นเอง นี่คือการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญซึ่งกลั่นกรองจากประสบการณ์ของฉัน ผู้เติบโตขึ้นมาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยุคแรกๆ

แม้ว่าเครื่องมือและบริการหลายต่อหลายอย่างที่ฉันอ้างถึงในหนังสือเล่มนี้จะตกยุคไปแล้ว ทว่ากิจกรรมหลักๆ ที่ฉันหยิบยกขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยและการเข้าสังคม การแสดงออกถึงตัวตน การพยายามรักษาความเป็นส่วนตัว หรือการแชร์สื่อและข้อมูลข่าวสาร ล้วนยังดำรงอยู่จนทุกวันนี้ แม้ว่าแต่ละเว็บไซต์และแอปพลิเคชันอาจเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่สิ่งที่วัยรุ่นปฏิบัติยามเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายดิจิทัลยังคงเดิม เทคโนโลยีใหม่ๆ และแอปพลิเคชันสำหรับโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตอาจเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ไปก็จริง แต่ปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับโซเชียลมีเดียผ่านทางโทรศัพท์ได้ช่วยขยายขอบเขตของวิถีปฏิบัติและกิจกรรมคล้ายๆ กันให้แพร่กระจายไปสู่สภาพแวดล้อมอันไร้ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคที่เกิดขึ้นนับแต่ฉันเริ่มต้นโครงการนี้ (และในช่วงเวลาระหว่างที่ฉันเขียนหนังสือเล่มนี้จนถึงตอนที่คุณอ่าน) เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่ข้อโต้แย้งส่วนใหญ่ในหน้าต่อๆ ไปอยู่เหนือการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค ณ ช่วงใดช่วงหนึ่งอย่างเฉพะเจาะจง แม้ว่าตัวอย่างที่ใช้อธิบายประเด็นเหล่านั้นจะผูกติดอยู่กับห้วงเวลาก็ตาม

ความสำคัญของเครือข่ายพื้นที่สาธารณะ

วัยรุ่นปรารถนาจะแสวงหาที่ทางของตนในสังคม ความแตกต่างอันเป็นผลจากไซเบอร์สเปซมีเดียคือ บัดนี้ความปรารถนาแต่ไหนแต่ไรของวัยรุ่นที่ต้องการครอบครองสายสัมพันธ์ทางสังคมและมีอำนาจปกครองตนเอง กำลังแสดงออกมาในรูปของ *เครือข่ายพื้นที่สาธารณะ* ซึ่งหมายถึงพื้นที่สาธารณะที่ผ่านการปรับโครงสร้างโดยเทคโนโลยีเครือข่าย ดังนั้นเครือข่ายพื้นที่สาธารณะจึงเป็นทั้ง (1) พื้นที่ที่สร้างขึ้นผ่านเทคโนโลยีเครือข่าย และ (2) ชุมชนในจินตนาการอันเป็นผลจากการบรรจบกันของผู้คน เทคโนโลยี และวิถีปฏิบัติ⁵

แม้คำว่า *พื้นที่สาธารณะ (public)* จะปรากฏทั่วไปในภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทว่าโดยธรรมชาติแล้ว แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะหนึ่งๆ (ยังไม่ต้องพูดถึงกรณีพื้นที่สาธารณะหลายแห่ง) มักมีนัยเชิงวิชาการมากกว่า สิ่งที่ประกอบขึ้นเป็นพื้นที่สาธารณะในแง่นี้อาจแตกต่างกันไปเป็นได้ทั้งพื้นที่ที่เข้าถึงได้ซึ่งผู้คนมาชุมนุมกันอย่างเสรี หรืออย่างที่นักรัฐศาสตร์นามเบเนดิกต์ แอนเดอร์สัน (Benedict Anderson) บรรยายไว้ว่า พื้นที่สาธารณะอาจหมายถึงกลุ่มคนซึ่งเข้าใจว่าตนคือส่วนหนึ่งของ *ชุมชนจินตกรรม (imagined community)*⁶ คนเราเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สาธารณะหลายต่อหลายแห่ง โดยจำกัดขอบเขตไว้ในฐานะผู้ชม หรืออาจถูกตีกรอบด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ อย่างไรก็ตาม พื้นที่สาธารณะมักบรรจบและสัมพันธ์กัน ในเมื่อพื้นที่สาธารณะต่างโยงใยกัน จึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับใครก็ตามที่พยายามทำความเข้าใจขอบเขตและรูปร่างของพื้นที่สาธารณะแห่งใดแห่งหนึ่ง ยามที่ประธานาธิบดีสหรัฐฯ แถลงนโยบายประจำปีต่อรัฐสภา พวกเขาอาจร่างคำปราศรัยขึ้นเพื่อให้สาธารณชนอเมริกันฟัง ทว่าบัดนี้ คนทั่วโลกกลับเข้าถึงถ้อยแถลงดังกล่าวได้โดยทั่วกัน ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีทางบอกได้อย่างแน่ชัดว่า ใครจัดอยู่ในกลุ่มสาธารณชนตามจินตนาการของประธานาธิบดีกันแน่

พื้นที่สาธารณะมีเป้าหมายแตกต่างกันไป โดยอาจเป็นพื้นที่สาธารณะทางการเมืองตามธรรมชาติ หรืออาจก่อตัวขึ้นจากตัวตนและวิถีปฏิบัติทางสังคมที่มีร่วมกัน แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะมักชวนให้คิดถึงสิ่งที่ควบคุมโดยรัฐ ทว่าพื้นที่สาธารณะอาจเกี่ยวข้องกับตัวละครในภาคเอกชน เช่น บริษัทหรือพื้นที่เชิงพาณิชย์อย่างศูนย์การค้าได้เช่นกัน เมื่อสื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน พื้นที่สาธารณะจึงมีส่วนโยงใยกับแนวคิดเรื่องผู้ชมหรือผู้ฟังไปโดยปริยาย แนวคิดทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่คลุมเครือและถูกนักวิชาการโต้แย้ง สาเหตุที่ฉันเอ่ยคำว่า *พื้นที่สาธารณะหลายต่อหลายแห่ง* ขึ้นมา ไม่ใช่เพื่อพยายามแสดงจุดยืนในการถกเถียงเหล่านี้ แต่เพื่อใช้ประโยชน์จากหลากหลายประเด็นที่โยงใยกันอยู่ ซึ่งสื่อผ่านคำนี้มากกว่า พื้นที่สาธารณะทำให้มีพื้นที่และชุมชนซึ่งผู้คนจะมาชุมนุม สานสัมพันธ์ และช่วยกันสร้างสังคมตามแบบที่เราเข้าใจ

เครือข่ายดิจิทัลนั้นเป็นสาธารณะทั้งในแง่พื้นที่และในแง่ชุมชนจินตกรรม ซึ่งสร้างขึ้นบนพื้นฐานของโซเชียลมีเดียและสร้างผ่านโซเชียลมีเดีย รวมถึงเทคโนโลยีอื่นๆ ที่เฟื่องพัฒนาขึ้นมา ในแง่พื้นที่ เครือข่ายดิจิทัลที่เกิดจากโซเชียลมีเดียเปิดโอกาสให้ผู้คนมาชุมนุม สานสัมพันธ์ คบค้าสมาคม และสรวลเสเฮฮาไปด้วยกัน หน้าที่ของเครือข่ายดิจิทัลซึ่งก่อตัวขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีนั้นแทบจะเหมือนกับบทบาทของพื้นที่สาธารณะอย่างศูนย์การค้าหรือสวนสาธารณะที่เคยมีต่อวัยรุ่นยุคก่อนๆ ส่วนในแง่แนวคิดทางสังคม โซเชียลมีเดียสร้างเครือข่ายดิจิทัลที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้เห็นตนเองในฐานะส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างใหญ่กว่า ก็เหมือนกับที่ครั้งหนึ่งการดูทีวีร่วมกันเคยทำให้วัยรุ่นมองว่าพวกเขาเชื่อมโยงกันผ่านสื่อมวลชนนั้นละ โซเชียลมีเดียก็ทำให้วัยรุ่นปัจจุบันมองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจินตกรรมร่วมได้เช่นเดียวกัน

วัยรุ่นเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายพื้นที่สาธารณะด้วยเหตุผลเดียวกับที่เคยชื่นชอบพื้นที่สาธารณะเสมอมา นั่นคือพวกเขาอยากเป็นส่วนหนึ่งของโลกที่กว้างใหญ่กว่าเดิม โดยอาศัยการสานสัมพันธ์กับผู้อื่น

รวมถึงเสรีภาพที่จะไปไหนมาไหน ในทำนองเดียวกัน ผู้ใหญ่จำนวนมากหวาดกลัวเทคโนโลยีเครือข่ายด้วยเหตุผลเดียวกับที่ผู้ใหญ่หลายยุคหลายสมัยคอยระมัดระวังเรื่องการใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะของวัยรุ่น รวมถึงการพบปะสังสรรค์ตามสวนสาธารณะ ศูนย์การค้า และสถานที่อื่นๆ ที่เยาวชนมักมาชุมนุมกัน ถ้าฉันได้เรียนรู้อะไรสักอย่างจากงานวิจัยของตนเอง ก็คงเป็นเรื่องที่ว่าบริการโซเชียลมีเดียอย่างเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์เปิดโอกาสใหม่ๆ ให้วัยรุ่นได้ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ และนี่เองคือสิ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่ช่วงวัยติดกัทั้งหลายหนักอกหนักใจได้มากกว่าอะไรทั้งสิ้น

แม้เราจะเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่เชิงกายภาพและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้เพราะพื้นที่เหล่านี้เพียงกว้างๆ แต่ทั้งสถาปัตยกรรมของเครือข่ายพื้นที่และวิธีที่พื้นที่เหล่านี้เปิดโอกาสให้ผู้คนสานสัมพันธ์กันล้วนแตกต่างกันหลากหลาย แม้ว่าวัยรุ่นจะมีแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายดิจิทัลเพื่อเติมเต็มความต้องการเข้าสังคมซึ่งมีมาก่อนยุคอินเทอร์เน็ต แต่เมื่อเทคโนโลยีเครือข่ายได้เปลี่ยนแปลงระบบนิเวศทางสังคมไป จึงส่งผลกระทบต่อพลวัตทางสังคมที่เผยออกมา

เพื่อทำความเข้าใจว่าอะไรคือสิ่งใหม่และอะไรที่ไม่ใช่ เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเข้าใจว่าเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเป็นไปได้ใหม่ๆ ทางสังคมอย่างไร และสิ่งเหล่านี้ทำลายข้อสันนิษฐานของผู้คนเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในแต่ละวันอย่างไรบ้าง การออกแบบและสถาปัตยกรรมของสภาพแวดล้อมช่วยให้ปฏิสัมพันธ์บางรูปแบบเกิดขึ้นได้ โต๊ะกลมพร้อมเก้าอี้ทำให้คนเราพูดคุยกับใครอีกคนได้ง่ายกว่าการจัดที่นั่งแบบห้องเรียน แม้ว่านักเรียนจะเหลียวไปพูดคุยกับคนที่นั่งข้างหลังได้ แต่ห้องเรียนทั่วไปก็ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมให้ทุกคนหันหน้าเข้าหาครูอยู่ดี เราอาจมองว่าคุณสมบัติหรือลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมถือเป็น *คุณสมบัติการใช้งาน (affordance)* เพราะทำให้วิถีปฏิบัติบางอย่างเป็นไปได้ และในบางกรณียังใช้ส่งเสริมวิถีปฏิบัติเช่นนั้นด้วย แม้คุณสมบัติการใช้งานอาจไม่ใช่ตัวกำหนดว่าวิถีปฏิบัติใดจะปรากฏขึ้นก็ตาม⁷ เป็นเรื่องสำคัญที่เราต้องเข้าใจ

คุณสมบัติการใช้งานของเทคโนโลยีหรือพื้นที่บางอย่าง เพราะมันช่วยให้ ความกระจ่างว่าผู้คนจะต่อต้านหรือใช้งานสิ่งใดให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ บ้างเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น คุณสมบัติการใช้งานของหน้าต่าง หนาๆ บ่งชี้ว่าผู้คนจะมองเห็นกันไม่ได้โดยไม่ได้ยินเสียงอีกฝ่าย ดังนั้นเพื่อ สื่อสารกันผ่านหน้าต่างนี้ พวกเขาอาจบู้บี้ ชูป้ายข้อความ หรือทุบกระจก ให้แตก คุณสมบัติการใช้งานของหน้าต่างไม่ได้พยากรณ์ว่าผู้คนจะสื่อสาร กันอย่างไร แต่มันก็มีอิทธิพลต่อสถานการณ์อยู่ดี

เนื่องจากมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง เครื่องช่วยดิจิทัลจึงมี ลักษณะแตกต่างไปจากพื้นที่สาธารณะทางกายภาพดั้งเดิม มีคุณสมบัติ การใช้งานที่ประการที่ส่งอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมแบบมีสื่อกลางที่ โซเชียลมีเดียสร้างขึ้น แม้ว่าคุณสมบัติการใช้งานเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ โดยตัวมันเอง ทว่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติการใช้งานแต่ละอย่าง อันเป็นผลจากเครื่องช่วยดิจิทัลก็สร้างโอกาสและความท้าทายใหม่ๆ ขึ้นมา คุณสมบัติการใช้งานทั้งสี่ประการที่ว่านี้ได้แก่

- ความยั่งยืน หมายถึง การคงอยู่เป็นระยะเวลานานของการ แสดงออกและเนื้อหาบนโลกออนไลน์
- การมองเห็นได้ หมายถึง ผู้ชมที่มีแนวโน้มจะเป็นประจักษ์พยาน ต่อเนื้อหาเหล่านั้น
- การแพร่กระจายได้ หมายถึง ความสะดวกในการแชร์เนื้อหา
- การสืบค้นได้ หมายถึง ความสามารถที่จะค้นพบเนื้อหา

เนื้อหาที่แชร์ผ่านโซเชียลมีเดียมักคงอยู่เป็นเวลานาน เพราะ เทคโนโลยีนั้นออกแบบมาเพื่อสร้าง *ความยั่งยืน* ข้อเท็จจริงที่ว่าเนื้อหา มักคงอยู่เป็นเวลานานนั้นมีนัยสำคัญแฝงอยู่ เนื้อหาเช่นนั้นก่อให้เกิด ปฏิสัมพันธ์คนละเวลาอยู่ระยะหนึ่ง อลิซอาจเขียนถึงบ็อบตอนที่เพิ่งคืน ขณะที่ยังบ็อบนอนหลับสนิท แต่เมื่อบ็อบตื่นขึ้นมาในตอนเช้าหรือกลับจาก ค่ายฤดูร้อนในอีกสามสัปดาห์ให้หลัง ข้อความเดียวกันจะยังรอเขาอยู่

ตรงนั้น แม้ว่าอลิซจะลืมไปแล้วก็ตาม ความยืนยันหมายความว่าทสนทนาที่เกิดขึ้นผ่านโซเชียลมีเดียนั้นหาได้คงอยู่เพียงชั่วเวลาสั้นๆ ทว่าดำรงอยู่เป็นเวลานาน ความยืนยันนี้อาจทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบได้มากกว่าชั่วขณะสั้นๆ ในสวนสาธารณะ ข้อความของอลิซไม่หมดอายุเมื่อบ๊อบเปิดอ่าน และบ๊อบสามารถเก็บข้อความนั้นไว้ได้หลายสิบปี ดังนั้นความยืนยันยังหมายความว่าผู้ใช้โซเชียลมีเดียมัก “ได้รับการบันทึกไว้” อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

โซเชียลมีเดียทำให้ผู้คนสามารถแชร์อะไรต่อมิอะไรให้ผู้ชมวงกว้างได้รับรู้ และยังเอื้อให้เข้าถึงเนื้อหาจากระยะไกลยิ่งขึ้นได้อย่างง่ายดาย ซึ่งช่วยเพิ่ม *การมองเห็นได้* ของข้อความ ส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่ผู้คนเผยแพร่บนโลกออนไลน์โดยอาศัยโซเชียลมีเดียนั้นเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง เพราะระบบส่วนใหญ่ออกแบบมาโดยกำหนดค่าเริ่มต้น (default) ไว้ให้แชร์ข้อมูลกับคนในวงกว้างหรือให้สาธารณชนเข้าถึงได้ ระบบยอดนิยมหลาย ๆ ระบบกำหนดให้ผู้ใช้ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อจำกัดการมองเห็นได้ของเนื้อหาที่แชร์ไว้แต่ละเรื่อง จุดนี้เน้นว่าค่อนข้างแตกต่างจากพื้นที่เชิงกายภาพ ซึ่งผู้คนต้องพยายามร่วมกันผลักดันให้เนื้อหาปรากฏสู่สายตาผู้ชมกลุ่มใหญ่⁸ ในเครือข่ายดิจิทัล ค่าเริ่มต้นของปฏิสัมพันธ์ต่างๆ มักตั้งไว้เป็นสาธารณะ และต้องอาศัยความพยายามเปลี่ยนให้กลายเป็นค่าส่วนตัว

โซเชียลมีเดียมักออกแบบมาเพื่อช่วยผู้คนเผยแพร่ข้อมูล ไม่ว่าจะด้วยวิธีส่งเสริมอย่างจริงจังหรือวิธีอ้อมๆ อย่างการกระตุ้นให้แชร์ลิงก์โดยมีเครื่องมือสำหรับโพสต์ซ้ำและบันทึกรายการโปรด เพื่อให้ผู้ใช้โพสต์ภาพหรือข้อความซ้ำได้ อีกวิธีหนึ่งที่ช่วยเผยแพร่ข้อมูลคือ ทำให้ผู้ใช้คัดลอกเนื้อหาจากที่หนึ่งไปวางไว้ที่หนึ่งได้ง่ายๆ ดังนั้นสิ่งที่ผู้คนโพสต์บนโลกออนไลน์ส่วนใหญ่จึง *แพร่กระจายได้* อย่างง่ายดายเพียงกดแป้นคีย์บอร์ดไม่กี่ครั้ง⁹ บางระบบมีปุ่มง่ายๆ สำหรับ “ส่งต่อ” “โพสต์ซ้ำ” หรือ “แชร์” เนื้อหาไปยังรายชื่อที่คัดสรรไว้ แม้แต่ในกรณีที่เครื่องมือเหล่านี้ไม่ได้สร้างไว้ในระบบ โดยส่วนใหญ่เราก็สามารถดาวน์โหลดหรือคัดลอกเนื้อหา

ก่อนจะส่งต่อได้อย่างง่ายดาย ผู้คนในปัจจุบันแชร์สื่อบนโลกออนไลน์ได้สะดวกชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทั้งทรงพลังและสร้างปัญหาในเวลาเดียวกัน ความสามารถในการแพร่กระจายอาจใช้ปลุกระดมผู้คนเพื่อเหตุผลทางการเมืองหรือใช้กระจายข่าวลือก็เป็นได้

สุดท้าย นับตั้งแต่เครื่องมือสืบค้นหรือเสิร์ชเอ็นจิน (search engine) ถือกำเนิดขึ้น การสื่อสารของผู้คนก็มัก *สืบค้นได้* ตามไปด้วย แม้ฉันคงชอบถ้าสามารถส่งเสียงร้องดังๆ ว่า “ค้นหา!” แล้วเห็นว่าฉันกับเพื่อนๆ หลุดอยู่ที่ไหนและคุยเรื่องอะไรกันบ้าง ทุกวันนี้ คนช่างสอดรู้สามารถสืบค้นฐานข้อมูลและค้นพบข้อความมากมายนับไม่ถ้วนที่ผู้อื่นเขียนไว้และมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้อื่น แม้แต่ข้อความที่บรรจงรังสรรค์ขึ้นเพื่อให้สาธารณชนเข้าถึงได้ก็อาจโผล่ลงไปได้โดยไม่ได้คิดว่ามันจะปรากฏซ้ำผ่านเสิร์ชเอ็นจินเสมอไป เสิร์ชเอ็นจินทำให้ปฏิสัมพันธ์ในวงแคบๆ ปรากฏสู่สายตาผู้คนได้อย่างง่ายดาย เครื่องมือเหล่านี้มักออกแบบมาเพื่อขจัดบริบทที่ช่วยบ่งชี้ความหมาย จึงเพิ่มแนวโน้มที่ผู้สืบค้นจะตีความสิ่งที่พบโดยปราศจากบริบทและอาจเข้าใจผิดพลาดได้

ความสามารถที่เกิดจากโซเชียลมีเดียเหล่านี้ไม่มีอะไรใหม่จดหมายที่คุณปู่คุณย่าของฉันเขียนตอนจิบกันก็ยังอยู่ยังยืนยง ข้อความที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของโรงเรียนหรือเขียนไว้บนผนังห้องน้ำเป็นสิ่งที่ผู้คนมองเห็นได้มานานแล้ว เรื่องซุบซิบนินทาและข่าวลือแพร่สะพัดไปราวกับไฟลามทุ่งผ่านคำพูดปากต่อปากตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา และจริงอยู่ที่เสิร์ชเอ็นจินทำให้การค้นหาข้อมูลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทว่าการไถ่ถามสารทุกข์สุขดิบของผู้อื่นนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ แม้เสิร์ชเอ็นจินจะหมายความว่าเราสอบถามได้โดยไม่มีการล่วงรู้ก็ตาม สิ่งใหม่คือวิถีทางที่โซเชียลมีเดียเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมรายละเอียดให้สถานการณ์ทางสังคม ผ่านคุณสมบัติทางเทคนิคซึ่งผู้คนสามารถนำไปใช้เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในวิถีปฏิบัติที่ดำเนินมายาวนานเหล่านี้

เมื่อผู้คนใช้เครื่องมือต่างๆ เหล่านี้ พวกเขาได้ช่วยสร้างพลวัต

ทางสังคมใหม่ๆ ขึ้นมา ตัวอย่างเช่น วิทยุรุ่น “สะกดรอย” กันและกันด้วยการค้นหาข้อมูลที่ยินยงและมองเห็นได้ง่ายเกี่ยวกับคนที่พวกเขาเห็นว่าน่าสนใจ เรื่องราว “ตราฆ่า” เริ่มต้นเมื่อวิทยุรุ่นทำให้เรื่องซุบซิบนินทาทั้งหลายมองเห็นได้มากยิ่งขึ้น โดยแพร่กระจายมันออกไปให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ผ่านเครือข่ายดิจิทัล วิทยุรุ่นเรียกร้องความสนใจโดยอาศัยคุณสมบัติต่างๆ อย่างการสืบค้นได้ การแพร่กระจายได้ และความยินยง เพื่อช่วยเพิ่มอัตราการมองเห็นได้ของวิดีโอยูทูปวงร็อกสมัครเล่นที่พวกเขาโพสต์ให้มากที่สุด วิธีปฏิบัติที่ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวิทยุรุ่นใช้เครื่องมือรอบตัวแสดงให้เห็นว่าวิทยุรุ่นมีวิธีเข้าสังคมแตกต่างไปจากเดิมมาก แม้ว่าแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังและกระบวนการทางสังคมไม่ได้เปลี่ยนไปมากมายขนาดนั้นก็ตาม

วิทยุรุ่นใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเรียกร้องความสนใจและเพิ่มอัตราการมองเห็นได้ กระนั้นก็ได้ไม่ได้หมายความว่าพวกเขามีประสบการณ์เท่าเทียมกันในเรื่องเหล่านี้ และไม่ได้หมายความว่าพวกเขามีทักษะที่จะรับมือกับสิ่งที่พบเจอได้โดยอัตโนมัติ ทั้งหมดนี้เพียงชี้ให้เห็นว่าเมื่อเทียบกับพวกผู้ใหญ่ โดยทั่วไปแล้ววิทยุรุ่นจะสะดวกใจกับโซเชียลมีเดียมากกว่า และมักเคลื่อนแคลงสงสัยน้อยกว่าเท่านั้นเอง พวกเขาไม่พยายามวิเคราะห์ว่าเทคโนโลยีทำให้สิ่งต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง พวกเขาเพียงพยายามเชื่อมโยงตนเองกับโลกสาธารณะที่เทคโนโลยีคือความจริงแท้ และเนื่องด้วยสถานภาพทางสังคมของพวกเขา สิ่งใหม่สำหรับวิทยุรุ่นจึงไม่ใช่เทคโนโลยี แต่เป็นชีวิตในพื้นที่สาธารณะที่เกิดจากเทคโนโลยีต่างหาก วิทยุรุ่นโหยหาอยากเข้าถึงและเข้าใจชีวิตในพื้นที่สาธารณะใจจะขาด จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องทำความเข้าใจเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะตรงกันข้าม ผู้ใหญ่มีเสรีภาพมากกว่าที่จะสำรวจสภาพแวดล้อมสาธารณะหลากหลายรูปแบบ ทั้งมีแนวโน้มสูงกว่าและพร้อมมากกว่าที่จะเปรียบเทียบเครือข่ายพื้นที่สาธารณะกับพื้นที่สาธารณะอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงพุ่งความสนใจไปที่ข้อแตกต่างอย่างมากมากระหว่างเครือข่ายพื้นที่สาธารณะกับพื้นที่สาธารณะอื่นๆ แทน ตัวอย่างเช่น พื้นที่สาธารณะที่

ปรากฏขึ้นในบาร์ท้องถิ่นหรือโบสถ์ จากประสบการณ์และช่วงชีวิตทำให้โดยทั่วไปแล้ววัยรุ่นกับผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกันคนละประเด็น ขณะที่วัยรุ่นให้ความสำคัญกับเรื่องที่ว่าการอยู่ในพื้นที่สาธารณะมีความหมายอย่างไร ผู้ใหญ่กลับสนใจว่าการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายนั้นมีความหมายอย่างไรมากกว่า

ตลอดหนังสือเล่มนี้ ฉันจะย้อนกลับมายังคุณสมบัติการใช้งานสี่ประการนี้เสมอ เพื่อวิเคราะห์ว่าการมีส่วนร่วมในเครือข่ายดิจิทัลส่งผลกระทบต่อวิถีปฏิบัติทางสังคมในแต่ละวันอย่างไร กระนั้นก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะตั้งข้อสังเกตว่า นี่ไม่ใช่สิ่งที่ตัววัยรุ่นเองจะบรรยายถึงการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น ส่วนใหญ่แล้วพวกเขาไม่ได้ตระหนักว่า ทำไมเครือข่ายพื้นที่สาธารณะที่ตนอาศัยอยู่จึงแตกต่างจากพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ หรือทำไมผู้ใหญ่จึงมองว่าเครือข่ายดิจิทัลเป็นเรื่องพิลึกเหลือเกิน สำหรับวัยรุ่นแล้ว เทคโนโลยีเหล่านี้และคุณสมบัติที่มาพร้อมกัน เป็นเพียงองค์ประกอบของชีวิตในยุคแห่งเครือข่ายซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้ใหญ่จำนวนมากกลับมองว่าคุณสมบัติการใช้งานเหล่านี้เผยให้เห็นความเปลี่ยนแปลงอันน่าหวุ่นวิตกอย่างยิ่ง เมื่อฉันย้อนกลับมายังประเด็นเหล่านี้ตลอดทั้งเล่ม ฉันจะเปรียบเทียบมุมมองของวัยรุ่นกับความหวุ่นวิตกของผู้ใหญ่ เพื่อเน้นให้เห็นว่าอะไรเปลี่ยนแปลงไปและอะไรยังคงเดิม

เทคโนโลยีใหม่ ๆ ความหวังและความหวุ่นเกรงเก่า ๆ

เทคโนโลยีใหม่ใด ๆ ที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายนั้น ถ้าไม่ถึงกับทำให้ตื่นตระหนกสุดขีดก็มีแนวโน้มจะสร้างความหวุ่นวิตกอย่างร้ายแรงตอนที่นำจักรเย็บผ้ามาใช้เป็นครั้งแรก มีคนกล่าวว่าท่าทางที่ผู้หญิงขยับขาขึ้นลงจะส่งผลกระทบต่อเพศวิถีของผู้หญิง¹⁰ เครื่องเล่นเพลงวอล์กแมนถูกมองว่าเป็นอุปกรณ์ชั่วร้ายที่ส่งเสริมให้ผู้คนหายไปในโลกหนึ่ง

โดยไม่สามารถสื่อสารกันได้¹¹ เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงประดิษฐ์กรรมทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียวที่กระตุ้นให้เกิดสิ่งที่เรียกกันว่าความตื่นตระหนกทางศีลธรรมเหล่านี้ขึ้น สื่อประเภทใหม่ๆ ก็ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งหวั่นวิตกเช่นกัน ผู้สร้างสรรค์หนังสือการ์ตูน สนวนสนุก ตู๋เกม และดนตรีร็อกแอนด์โรลล์ ล้วนถูกมองว่าเป็นคนชั่วช้าที่หมายจะล่อลวงให้เด็ก ๆ กลายเป็นพวกเกกมะเหรกเกเร¹² เชื่อกันว่านวนิยายเป็นภัยต่อศีลธรรมจรรยาของสตรี อันเป็นความหวั่นวิตกที่นวนิยายเรื่อง *มาตามโบวารี (Madame Bovary)* ของกุสตาฟ โฟลแบร์ต (Gustave Flaubert) ชับแน่นไว้อย่างชาญฉลาด กล่าวกันว่าแม้แต่โสเครตีสยังเคยเตือนถึงอันตรายของอักขระและการเขียน โดยอ้างถึงผลกระทบต่อความจำและความสามารถในการถ่ายทอดความจริง¹³ แม้ปัจจุบันความหวั่นวิตกเหล่านี้จะเป็นเรื่องน่าขัน ทว่าเมื่อครั้งที่เทคโนโลยีหรือสื่อจำพวกนี้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรก ผู้คนต่างให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้อย่างยิ่ง

แม้แต่ผู้ที่คุ้นเคยกับประวัติศาสตร์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารน้อยที่สุดยังเชื่อว่า ความตื่นตระหนกทางศีลธรรมนั้นเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวและควรพั้งหูไว้หู เช่นเดียวกับภาพฝันเรื่องโลกอุดมคติซึ่งพิสูจนแล้วว่าผิดเพี้ยนจากความจริงพอ ๆ กัน เสื่อยืดอดนิยมนที่จอห์น สลาบิก (John Slabyk) ออกแบบและจำหน่ายทางเว็บไซต์เรดเลสส์ (Threadless) สรุปความผิดพลาดจากโลกอุดมคติทางเทคโนโลยีที่ล้มเหลวไว้ว่า

- พวกเขาหลอกลวงเรา
- นี่คืออนาคตอย่างที่ว่ากัน
- ไหนล่ะเครื่องยนต์ไอโฟนสะพายหลัง
- ไหนล่ะหุ่นยนต์เพื่อนคู่คิด
- ไหนล่ะอาหารเม็ด
- ไหนล่ะยานยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฮโดรเจน
- ไหนล่ะบ้านลอยได้พลังงานนิวเคลียร์
- ไหนล่ะยาที่จะรักษาให้ฉันหายจากโรคนี้

เทคโนโลยีมักถูกประโคมว่าเป็นทางออกของปัญหาใหญ่ระดับโลก เมื่อทางออกเหล่านั้นไม่อาจเป็นจริง ผู้คนก็ผิดหวังที่หลงเชื่อ นี่อาจกระตุ้นให้เกิดกระแสต่อต้านตามมา เมื่อผู้คนพุ่งความสนใจไปยังสิ่งร้ายๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีเดียวกันนั้น

ความหวั่นวิตกต่อการใช้โซเชียลมีเดียของเยาวชนโดยมากมีสาเหตุจากความเข้าใจผิดหรือความหวังที่มีอันต้องสลายไป¹⁴ ส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสับสนของผู้คนมักปรากฏในรูปของวาทศิลป์แบบยูโทเปียและดิสโทเปีย ประเด็นนี้จะปรากฏซ้ำตลอดหนังสือเล่มนี้ บางครั้งความเข้าใจผิดส่งผลให้เกิดความตื่นตระหนกทางศีลธรรม ดังกรณีของอาชญากรรมทางเพศและประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับความปลอดภัยบนโลกออนไลน์ สำหรับกรณีอื่นๆ เช่น แนวคิดแบบดิสโทเปียที่ว่าวัยรุ่นรุนแรงติดโซเชียลมีเดีย หรือความคิดแบบยูโทเปียที่ว่าเทคโนโลยีจะแก้ปัญหาคาหม่อมล้ำ ความสนใจที่พุ่งตรงไปยังเทคโนโลยีได้บดบังพลวัตอื่นๆ ที่ส่งอิทธิพลไปโดยปริยาย

แนวคิดสุดโต่งทั้งสองข้างนี้อ้างอิงความคิดเหนือจินตนาการ (magical thinking) รูปแบบหนึ่งซึ่งนักวิชาการเรียกกันว่า *นียัตินิยมทางเทคโนโลยี (technological determinism)* หรือทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด¹⁵ ทรรศนะแบบยูโทเปียและดิสโทเปียสันนิษฐานว่า เทคโนโลยีมีพลังอำนาจโดยธรรมชาติที่ส่งผลแบบเดียวกันต่อ *ทุก* คนใน *ทุก* สถานการณ์ วาทศิลป์แบบยูโทเปียมองว่า เมื่อเรานำเทคโนโลยีหนึ่งๆ มาใช้อย่างกว้างขวาง เทคโนโลยีนั้นจะเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีเลิศ ขณะที่วิสัยทัศน์แบบดิสโทเปียพุ่งความสนใจไปยังสิ่งเลวร้ายทั้งปวงที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีหนึ่งๆ แพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง และทำลายทุกอย่างลง วาทศิลป์สุดโต่งเหล่านี้ล้วนไร้ประโยชน์ไม่ต่างกัน ในการทำความเข้าใจว่า เกิดอะไรขึ้นกันแน่เมื่อรับเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้อย่างกว้างขวาง ความจริงนั้นละเอียดอ่อนและยุ่งเหยิง เต็มไปด้วยข้อดีและข้อเสีย การใช้ชีวิตอยู่ในโลกเครือข่ายนั้นเป็นเรื่องซับซ้อนมากทีเดียว